

Επιστροφή στην πολιτική

Το ερωτηματικό στο τέλος του τίτλου του νέου βιβλίου του **Κώστα Σημίτη** «Η δημοκρατία σε κρίση» (εκδόσεις «Πόλις») δεν είναι παραπληντικό. Ο πρώην πρωθυπουργός όντως πιστεύει ότι η δημοκρατία δοκιμάζεται, αλλά δεν υιοθετεί τις απαισιόδοξες προβλέψεις μερικών στοχαστών περί του τέλους της, ούτε, βεβαίως, τις ιεραμιδιές των αντιπάλων του κοινοβουλευτικού συστήματος.

□ Κατά τον πρώην πρωθυπουργό, το πρόβλημα έχει αντικειμενική βάση «τις μεγάλες κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές στην παγκοσμιοποίηση και στην εισαγωγή των νέων τεχνολογιών». Από την άλλη, οι πολιτικές δυνάμεις «έχουν παραιτηθεί από το ρόλο του διαμορφωτή των εξελίξεων και του καθοδηγητή, προτείνοντας ιδέες και αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες για τις κοινωνικές αλλαγές».

Ο λόγος; «Σε μια κοινωνία, όπου κυριαρχούν τα μεσαία στρώματα και οι ταξικές διαφορές δεν είναι ιδιαίτερα έντονες, τα κυρίαρχα κόμματα είναι πολυσοφικτικά».

□ Η κριτική στο σημείο αυτό αφορά τα κόμματα εξουσίας, δηλαδή τον **δικομματισμό**, και έχει σημασία ότι ασκείται από έναν πολιτικό που υπηρέτησε τη λογική των αυτοδύναμων κυβερνήσεων, όπως και ο προκάτοχός του. Αρα, ο τίτλος του νέου βιβλίου του Σημίτη θα μπορούσε να διαβαστεί και διαφορετικά: «Ο δικομματισμός σε κρίση».

□ Η **πολυσοφικτικότητα**, που είναι το όχημα για την κατάκτηση της εξουσίας, ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό και για την εμπέδωση της αντίληψης «όλοι είναι και λένε

τα ίδια»: «Οι πολυσοφικτικές τακτικές μεταχειρίζονται αναπόφευκτα παραπλήσιο λόγο, εφόσον θέλουν να κερδίσουν την εύνοια ενός όσο το δυνατόν ευρύτερου κοινού» σημειώνει ο Κ. Σημίτης. Βεβαίως, επιχειρεί να διασκεδάσει αυτήν την εντύπωση επικαλούμενος τις διαφορές στη φιλοσοφική πολιτική (ελαφρύνσεις για τους εργαζόμενους από το ΠΑΣΟΚ, ελαφρύνσεις για τις επιχειρήσεις από τη Ν.Δ.).

□ Ο συγγραφέας, ωστόσο, δεν έχει αυταπάτες. Ξέρει πολύ καλά ότι ακόμη και οι πιο ριζοσπαστικές προτάσεις εκσυγχρονισμού των θεσμών μπορούν να σκοπώσουν στις άμυνες της κοινωνίας, η οποία σε συνθήκες ανασφάλειας δυστροπεί απέναντι στο καινούριο, αλλά και στις αντιστάσεις ομάδων που, ακροβολισμένες σε νευραλγικά πόστα, επιχειρούν να αλλοιώσουν το περιεχόμενο μιας ρηξικέλευθης πρωτοβουλίας.

Για παράδειγμα, ενώ προτείνει τη συμμετοχική δημοκρατία, έχει συνείδηση των ορίων της: «Πολλές φορές η συμμετοχή προωθεί ιδιοτελείς και συντεχνιακούς σκοπούς. Οι

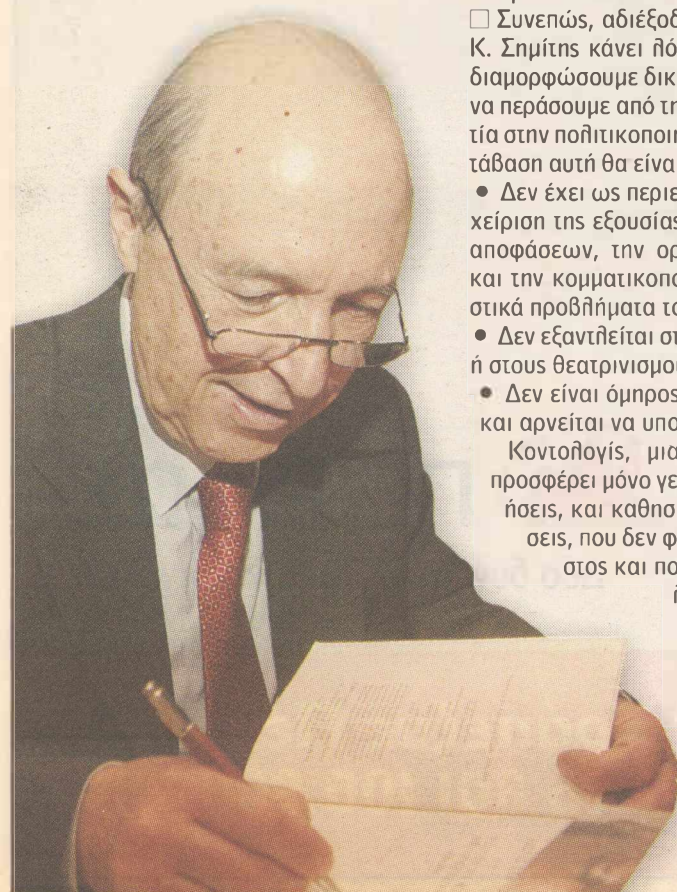
φοιτητές συναλλάσσονται με τους καθηγητές για βαθμούς και θέσεις, οι δημόσιοι υπάλληλοι στο πειθαρχικό συμβούλιο αθλώνουν τους συναδέλφους τους που παρανόμησαν, οι συνδικαλιστές της δημόσιας επιχείρησης μετατρέπονται σε εκπροσώπους των προμηθευτών».

Τάσσεται, επίσης, υπέρ των δημοψηφισμάτων, αλλά επισημαίνει και τους κινδύνους από την κατάχρηση: «η λογική των δημοψηφισμάτων που είναι διλημματική, δηλαδή Ναι-Όχι, δεν προσφέρεται για την αντιμετώπιση σύνθετων προβλημάτων».

□ Συνεπώς, αδιέξοδο; Φαύλος κύκλος; Ο Κ. Σημίτης κάνει λόγο για την ανάγκη να διαμορφώσουμε δική μας ασφαλεία ώστε να περάσουμε από την απολίτικη δημοκρατία στην πολιτικοποιημένη. Μέσο για τη μετάβαση αυτή θα είναι μία πολιτική η οποία:

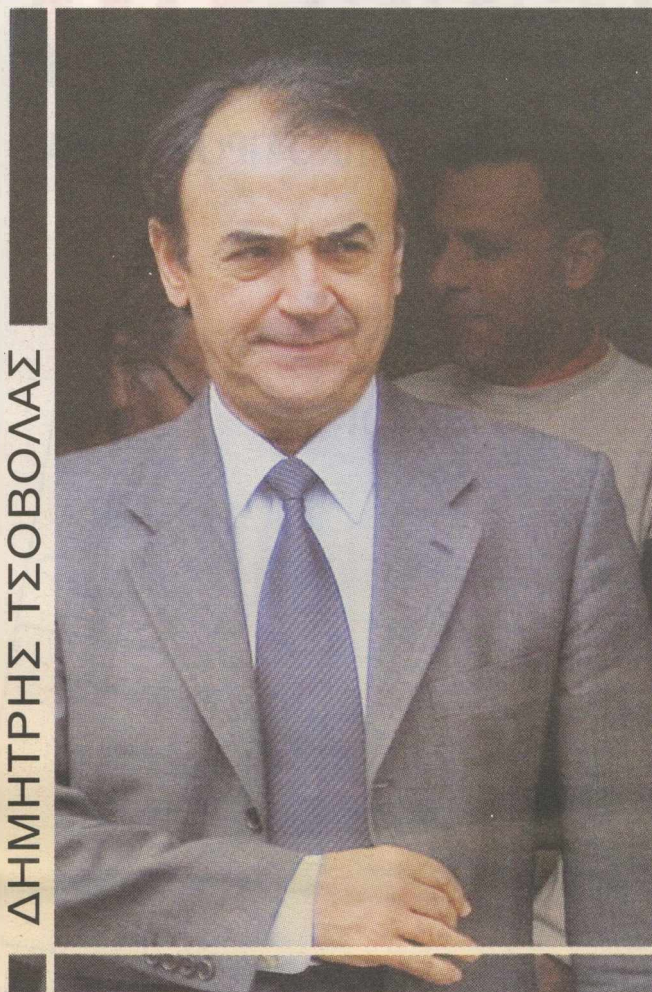
- Δεν έχει ως περιεχόμενο απλώς τη διαχείριση της εξουσίας, τις τεχνικές λήψης αποφάσεων, την οργάνωση μηχανισμών και την κομματικοποίηση, αλλά τα ουσιαστικά προβλήματα του πολίτη.
- Δεν εξαντλείται στις αρχηγικές διαμάχες ή στους θεατρινισμούς των κομμάτων.
- Δεν είναι όμηρος των δημοσκοπήσεων και αρνείται να υποταχθεί στα ΜΜΕ.

Κοντολογίς, μια πολιτική «που δεν προσφέρει μόνο γενικόλογους, ωραιοποιήσεις, και καθουχαστικές διαβεβαιώσεις, που δεν φοβάται το πολιτικό κόστος και που ζητεί θάρρος και ειλικρίνεια στην καταστάσεων. Μόνο έτσι θα περιοριστεί η σηπματική πολιτική και οι πολίτες θα στρέψουν και πάλι το ενδιαφέρον τους στις πολιτικές διεργασίες». **Τ. Π.**

Η πρόταση Σημίτη για τους θεσμούς στο νέο βιβλίο του

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΟΒΟΛΑΣ

«θα πάω, εάν με καλέσουν»

Ο Γ. Παπανδρέου καλεί σε πανδημοκρατική συσπείρωση κατά της δεξιάς και μετά την επιστροφή Λαλιώτη πυκνώνουν οι πληροφορίες ότι σ' αυτή την γραμμή κινείται και ο Δημ. Τσοβόλας. Ο ίδιος δεν κλείνει την πόρτα στο κίνημα που τον γέννησε, όπως το έκανε στο παρελθόν. «Το ΠΑΣΟΚ, αν το θελήσει πολιτικά, μπορεί να προωθήσει αυτήν την εναλλακτική προοδευτική πρόταση επιστρέφοντας στις κοινωνικές και ιδεολογικές ρίζες του» λέει στην «Κ.Ε.».

□ Σ' ό,τι αφορά την παρουσία του στο συνέδριο του ΠΑΣΟΚ, αν προσκληθεί, αναφέρει: «Συνήθως τιμώ τις προσκλήσεις που μου απευθύνουν, εκτός όταν δεν είναι δυνατόν». Συμπέρασμα: Οι σχέσεις μεταξύ του σημερινού ΠΑΣΟΚ και του Δ. Τσοβόλα είναι καλύτερες συγκριτικά με το παρελθόν.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ ΤΑΣΟ ΠΑΠΠΑ

«Το ΠΑΣΟΚ μπορεί, αν το θελήσει, να προωθήσει την εναλλακτική προοδευτική πρόταση»

• Έχει σήμερα νόημα η διάκριση μεταξύ δεξιάς και αριστεράς;

– Μετά το 1989 ο παγκόσμιος νεοφιλελευθερισμός διέυρνε τις κοινωνικές ανισότητες και δημιούργησε στρατιές νεόπτωχων και ανέργων. Παράλληλα, έθεσε στο περιθώριο πανανθρώπινες αξίες και αναγόρευσε σε κυρίαρχη ιδεολογία το εύκολο και παράνομο ατομικό κέρδος. Υπό αυτές τις κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες, σήμερα έχει απόλυτο νόημα η διάκριση δεξιάς και αριστεράς πολιτικής. Τα χαρακτηριστικά της τελευταίας πρέπει να είναι δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών, του εθνικού, του ευρωπαϊκού

και του παγκόσμιου πλούτου, η ανάπτυξη για τον άνθρωπο και η ενεργός συμμετοχή σ' αυτήν όλων των παραγωγικών δυνάμεων. Η σταθεροποίηση δε της οικονομίας πρέπει να επιδιώκεται με παράλληλη ανάπτυξη και κοινωνική προστασία. Γιατί έτσι, εκτός των άλλων, θα επιτευχθεί κοινωνική γαλήνη και εργασιακή ειρήνη, που είναι προϋποθέσεις για επενδύσεις και ανάπτυξη που να παράγουν απασχόληση και όχι ανεργία με συσσώρευση πλούτου στους ολίγους. Αυτή η αριστερή πολιτική είναι ρεαλιστική, δημιουργεί προοπτική και αντιμετωπίζει τα σημερινά οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά αδιέξοδα.

• Οι κυβερνήσεις Παπανδρέου (1981-89) θεωρούνται οι καλύτερες της μεταπολίτευσης. Η κυβέρνηση 1993-96 θεωρείται από τις χειρότερες. Πώς το εξηγείτε;

– Την προοδευτική και αποτελεσματική κυβερνητική πολιτική της περιόδου 1981-1989 θα τη θυμούνται για πολλές ακόμα δεκαετίες οι πολίτες. Μετά τις εκλογές του 1993 δυστυχώς η κυβερνητική πολιτική άλλαξε προσανατολισμό προς συντηρητική κατεύθυνση, γι' αυτό οι δημοσκοπήσεις δίνουν τα αποτελέσματα που αναφέρετε. Η εξήγηση, λοιπόν, είναι πολιτική και όχι προσωπική. Αλλωστε αυτή η αλλαγή πολιτικής του ΠΑΣΟΚ μετά το 1993 οδήγησε και μένα στην αποχώρησή από αυτό.

• Πώς αξιολογείτε τη σημερινή κυβέρνηση της Ν.Δ.;

– Η κυβέρνηση της Ν.Δ. είναι μια κλασική συντηρητική κυβέρνηση δεξιάς, όπως ήταν αναμενόμενο. Η δεξιά δεν ξεχνά τη δεξιά, όποια επικοινωνιακά συνθήματα και τεχνάσματα και αν χρησιμοποιεί.

• Υπάρχει εναλλακτική λύση; Το σημερινό ΠΑΣΟΚ μπορεί να παίξει αυτόν τον ρόλο;

– Στη δημοκρατία δεν υπάρχουν αδιέξοδα, ούτε μονόδρομοι. Την εναλλακτική πρόταση την ανέφερα πιο πάνω. Το ΠΑΣΟΚ, αν το θελήσει πολιτικά, μπορεί να προωθήσει αυτήν την εναλλακτική προοδευτική πρόταση, επιστρέφοντας στις κοινωνικές και ιδεολογικές του ρίζες. Αυτό, όμως, απαιτεί απομάκρυνση από κάθε είδους διαπλοκές, που παράγουν και τη διαφθορά, καθώς επίσης και συγκεκριμένη ρεαλιστική προοπτική για τη χώρα και τα μικρομεσαίους, ώστε να πείθονται για τα πιο πάνω αναφερόμενα.

• Πώς είδατε το κυβερνητικό γραμμά του ΠΑΣΟΚ;

– Δεν το είδα. Θα περιμένω να τελειώσει το συνέδριο για να κρίνω το κυβερνητικό πρόγραμμά του.

• Σε πανδημοκρατικό προσκλητήριο καλεί ο Γ. Παπανδρέου. Θα ανταποκριθείτε;

– Τα ζητήματα είναι κοινωνικοπολιτικά, όπως προαναφέρω, και όχι επικοινωνιακά.

• Αν σας καλέσουν θα πάτε στο συνέδριο του ΠΑΣΟΚ;

– Συνήθως τιμώ τις προσκλήσεις που μου απευθύνουν, εκτός όταν δεν είναι δυνατόν.